

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2023. június 29.*

„Előzetes döntéshozatal – Közös menekültügyi és kiegészítő védelem nyújtására vonatkozó politika – 2004/83/EK irányelv – A menekült jogállás vagy a kiegészítő védelmi jogállás nyújtásának feltételeire vonatkozó minimumszabályok – A 4. cikk (1) bekezdésének második mondata – A tagállamnak a kérelmezővel a kérelme releváns tényezőinek az értékelése érdekében való együttműködése – Terjedelem – A kérelmező általános szavahihetősége – A 4. cikk (5) bekezdésének e) pontja – Értékelési szempontok – A nemzetközi védelem megadására vonatkozó közös eljárások – 2005/85/EK irányelv – Megfelelő vizsgálat – A 8. cikk (2) és (3) bekezdése – Bírósági felülvizsgálat – 39. cikk – Terjedelem – A tagállamok eljárási autonómiája – A tényleges érvényesülés elve – A határozathozatalra vonatkozó észszerű határidő – A 23. cikk (2) bekezdése és a 39. cikk (4) bekezdése – Az esetleges jogsértés következményei”

A C-756/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a High Court (felsőbíróság, Írország) a Bírósághoz 2021. december 9-én érkezett, 2021. november 23-i határozatával terjesztett elő az

X

és

az **International Protection Appeals Tribunal,**

a **Minister for Justice and Equality,**

Ireland,

az **Attorney General**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Arabadjiev tanácselnök (előadó), P. G. Xuereb, T. von Danwitz, A. Kumin és I. Ziemele bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

* Az eljárás nyelve: angol.

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2022. november 16-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- X képviseletében B. Burns solicitor, H. Hofmann Rechtsanwalt, és P. O’Shea BL,
 - az International Protection Appeals Tribunal, a Minister for Justice and Equality, Ireland, és az Attorney General képviseletében M. Browne, C. Aherne és A. Joyce, meghatalmazotti minőségben, segítők: C. Donnelly SC, E. Doyle és A. McMahon BL,
 - a német kormány képviseletében J. Möller és A. Hoesch, meghatalmazotti minőségben,
 - a holland kormány képviseletében M. K. Bulterman és J. M. Hoogveld, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviseletében A. Azéma és L. Grønfeldt, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2023. február 16-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem a harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről [helyesen: feltételeire] és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2004. április 29-i 2004/83/EK tanácsi irányelv (HL 2004. L 304., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 96. o.) 4. cikke (1) bekezdésének és (5) bekezdése e) pontjának, valamint a menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól szóló, 2005. december 1-jei 2005/85/EK tanácsi irányelv (HL 2005. L 326., 13. o.; helyesbítés: HL 2005. L 326., 35. o.) 8. cikke (2) és (3) bekezdésének, 23. cikke (2) bekezdésének, és 39. cikke (4) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az X, és egyrészt az International Protection Appeals Tribunal (a nemzetközi védelemmel kapcsolatos ügyek fellebbviteli bírósága, Írország; a továbbiakban: IPAT), másrészt a Minister for Justice and Equality (igazságügyi és esélyegyenlőségi miniszter, Írország), harmadrészt Írország, és negyedrész az Attorney General (főügyész, Írország) (a továbbiakban együttesen: IPAT és társai) között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya, hogy az IPAT elutasította X-nek a menedéjog és nemzetközi védelem iránti kérelmeit elutasító határozatok ellen benyújtott kereseteit.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2004/83 irányelv

3 A 2004/83 irányelvet hatályon kívül helyezte a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 337., 9. o.; helyesbítés: HL 2017. L 167., 58. o.; HL 2019. L 19., 20. o.), amely az előbbi irányelv helyébe lépett. Mivel azonban Írország nem vett részt ezen utóbbi irányelv elfogadásában, és az Írországot nem kötelezi, e tagállamra továbbra is a 2004/83 irányelv alkalmazandó.

4 A 2004/83 irányelv 2. cikkének a), d), e), f), g) és k) pontja a következő fogalom meghatározásokat tartalmazza:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

a) »nemzetközi védelem«: a d) pont szerinti menekült jogállás, illetve az f) pont szerinti kiegészítő védelmi jogállás;

[...]

d) »menekült jogállás: harmadik ország állampolgárának, illetve hontalan személynek valamely tagállam által menekültként történő elismertsége [helyesen: elismerése];

e) »kiegészítő védelemre jogosult személy«: harmadik ország olyan állampolgára, illetve olyan hontalan személy, aki nem minősül menekültnek, de akivel kapcsolatban megalapozott okokból azt kell feltételezni, hogy származási országába, illetőleg hontalan személy esetében a korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti országba való visszatérése esetén a 15. cikk szerinti súlyos sérelem elszenvedése tényleges veszélyének lenne kitéve; valamint rá a 17. cikk (1) és (2) bekezdése nem vonatkozik, és nem tudja vagy az ilyen veszélytől való félelmében nem kívánja ezen ország védelmét igénybe venni.

f) »kiegészítő védelmi jogállás«: harmadik ország állampolgárának, illetve hontalan személynek valamely tagállam által kiegészítő védelemre jogosult személyként történő elismertsége [helyesen: elismerése]

g) »nemzetközi védelem iránti kérelem«: harmadik ország állampolgára, illetve hontalan személy által valamely tagállamnál előterjesztett, védelem iránti olyan kérelem, amely a menekült jogállás, illetve a kiegészítő védelmi jogállás kérelmezéseként értelmezhető, és amely kapcsán a kérelmező nem kéri kifejezetten egy más jellegű, ezen irányelv hatálya alá nem tartozó olyan védelem biztosítását, amelynek megadását külön kell kérelmezni.

[...]

k) »származási ország«: az állampolgárság, illetve hontalan személyek esetében a korábbi szokásos tartózkodási hely szerinti ország vagy országok.”

5 Ezen irányelv 4. cikke értelmében:

„(1) A tagállamok a kérelmező kötelezettségének tekinthetik, hogy a lehető leggyorsabban bemutasson minden, a nemzetközi védelem iránti kérelem megalapozásához szükséges bizonyítékot. A kérelem szempontjából jelentőséggel bíró bizonyítékok értékelését – a kérelmező közreműködésével – a tagállam végzi.

(2) Az (1) bekezdésben említett bizonyítékok közé tartoznak a kérelmezőtől kapott, az alábbiakra vonatkozó információk, valamint a kérelmező rendelkezésére álló, az előbbieket alátámasztó [helyesen: a következőkre vonatkozó] dokumentumok: a kérelmező életkora, háttere – ideértve az érintett hozzátartozókét is –, személyazonossága, állampolgársága(i), korábbi tartózkodási helye(i), illetve a korábbi tartózkodási helye(i) szerinti ország(ok), menedékjog iránt korábban benyújtott kérelmei, utazásának útvonala, személyazonossági és útiokmányai, továbbá a nemzetközi védelem iránti kérelmének indokai.

(3) A nemzetközi védelem iránti kérelem értékelése egyedi alapon, a következők figyelembevételével történik:

- a) a kérelemre vonatkozó határozat meghozatalának időpontjában a származási országra vonatkozó valamennyi releváns tény, ideértve a származási ország törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit, valamint azok alkalmazási módját is;
- b) a kérelmező releváns nyilatkozatai és az általa bemutatott dokumentumok, ideértve az arra vonatkozó információkat is, hogy a kérelmező üldöztetésnek vagy súlyos sérelemnek ki volt-e téve, illetve, hogy ezek veszélye fennáll-e;
- c) a kérelmező egyéni helyzete és személyes körülményei, ideértve az olyan tényezőket is, mint a háttér, nem és életkor, annak megállapítása érdekében, hogy a személyes körülményeit figyelembe véve a vele szemben elkövetett cselekmények vagy azon cselekmények, amelyeket vele szemben elkövethetnek, üldöztetésnek, illetve súlyos sérelemnek minősülnek-e;

[...]

(4) Azon tény, hogy a kérelmező korábban már üldöztetésnek, vagy súlyos sérelemnek volt kitéve, illetve vele szemben ilyen üldöztetés vagy súlyos sérelem közvetlen veszélye állt fenn, komoly alátámasztásul szolgál a kérelmező üldöztetéstől való megalapozott félelmének, valamint a súlyos sérelem tényleges veszélyének, kivéve, amennyiben alapos okból feltételezhető, hogy a kérelmezőt nem fogják újból üldözni, illetve hogy a súlyos sérelem veszélye vele szemben már nem áll fenn.

(5) Amennyiben a tagállamok alkalmazzák az (1) bekezdés első mondatában említett elvet [helyesen: Amennyiben a tagállamok azon elvet alkalmazzák], amely szerint a kérelmezőnek meg kell indokolnia a nemzetközi védelem iránti kérelmét, és amennyiben a kérelmező állításait nem támasztják alá dokumentumok vagy egyéb bizonyítékok, úgy ezen állításokat nem kell bizonyítani [helyesen: amennyiben a kérelmező állításainak bizonyos részeit nem támasztják alá dokumentumok vagy egyéb bizonyítékok, úgy ezeket nem kell bizonyítani], amennyiben:

- a) a kérelmező láthatóan mindent megtett kérelmének alátámasztása érdekében;

- b) a kérelmező átadta a rendelkezésére álló valamennyi bizonyítékot [helyesen: valamennyi releváns bizonyítékot], és az egyéb jelentős, de hiányzó bizonyítékok vonatkozásában kielégítő magyarázatot adott;
 - c) megállapítható, hogy a kérelmező állításai logikailag összefüggőek és hihetőek, és nem mondanak ellent a kérelmével kapcsolatban ismert általános és egyedi információknak;
 - d) a kérelmező az első adandó alkalommal benyújtotta a nemzetközi védelem iránti kérelmét, kivéve, amennyiben alapos indokkal igazolni tudja ennek elmulasztását; és
 - e) általánosságban megállapítható a kérelmező szavahihetősége.”
- 6 Az említett irányelv 15. cikkének c) pontja a következőképpen rendelkezik:
- „Az alábbiak minősülnek súlyos sérelemnek:
- [...]
- c) nemzetközi vagy belső fegyveres konfliktushelyzetekben felmerülő megkülönböztetés nélküli erőszak következtében polgári személy életének vagy sértetlenségének súlyos és egyedi fenyegetettsége.”

A 2005/85 irányelv

- 7 A 2005/85 irányelvet hatályon kívül helyezte a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló, 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2013. L 180., 60. o.; helyesbítés: HL 2013. L 198., 50. o.), amely az előbbi irányelv helyébe lépett. Mivel azonban Írország nem vett részt ezen utóbbi irányelv elfogadásában, és az Írországot nem kötelezi, e tagállamra továbbra is a 2005/85 irányelv alkalmazandó.
- 8 A 2005/85 irányelv (11) preambulumbekzdése szerint:
- „A tagállamoknak és a menedékkérőknek egyaránt az áll érdekében, hogy a menedékjog iránti kérelmeket a lehető legrövidebb időn belül elbírálják. A menedékjog iránti kérelmek elbírálási eljárásának megszervezése a tagállamok mérlegelési jogkörében marad annak érdekében, hogy nemzeti szükségleteiknek megfelelően bármely kérelem elbírálását előterbe helyezhessék vagy felgyorsíthassák, ezen irányelv előírásainak figyelembevételével.”
- 9 Ezen irányelv 2. cikkének b)–e) pontja a következő fogalommeghatározásokat tartalmazza:
- „Ezen irányelv alkalmazásában:
- [...]
- b) »menedékjog iránti kérelem«: harmadik ország állampolgára, vagy hontalan személy által benyújtott olyan kérelem, amely [a menekültek helyzetére vonatkozó, New Yorkban, 1967. január 31-én elfogadott jegyzőkönyvvel kiegészített, a menekültek helyzetére vonatkozó, Genfben, 1951. július 28-án aláírt egyezmény (Recueil des traités des Nations unies [1954], 189. kötet, 150. o., 2545. sz.; kihirdette: az 1989. évi 15. tvr.)] alapján valamely tagállam általi

nemzetközi védelmet igénylő kérelemként értelmezhető. Minden nemzetközi védelem iránti kérelmet menedékjog iránti kérelemnek kell tekinteni, kivéve, ha a harmadik ország állampolgára kifejezetten másfajta, külön kérelmezhető védelemért folyamodik;

- c) »kérelmező« vagy »menedékkérő«: harmadik ország olyan állampolgára, vagy olyan hontalan személy, akinek menedékjog iránti kérelme tárgyában még nem hoztak jogerős határozatot;
- d) »jogerős határozat«: döntés arról, hogy a harmadik ország állampolgára, vagy a hontalan személy részére a menedékjogot a 2004/83/EK tanácsi irányelv alapján megadják-e, és amely ellen a továbbiakban az ezen irányelv V. fejezetében biztosított jogorvoslatnak nincs helye, tekintet nélkül arra, hogy ez a jogorvoslat a kérelmező számára lehetővé teszi-e az érintett tagállam területén maradást mindaddig, amíg kérelmét el nem bírálták, figyelemmel az ezen irányelv III. mellékletben foglaltakra;
- e) »eljáró hatóság«: kvázi bírói testület vagy közigazgatási szerv, amely a tagállamban a menedékjog iránti kérelem megvizsgálására és annak tárgyában elsőfokú határozat meghozatalára illetékes, figyelemmel az I. mellékletben foglaltakra eljáró hatóság [helyesen: figyelemmel az I. mellékletben foglaltakra].”
- 10 A szóban forgó irányelv 8. cikkének (2) és (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:
- „(2) A tagállamok biztosítják, hogy az eljáró hatóság a menedékjog iránti kérelmekről megfelelő vizsgálat után hozzon határozatot. Ennek érdekében a tagállamok biztosítják, hogy
- a) a kérelmek elbírálására és a kérelmek tárgyában történő határozathozatalra egyénileg, tárgyilagosan és pártatlanul kerüljön sor;
- b) a pontos és naprakész információ beszerzésére különböző forrásokból kerüljön sor, mint például az ENSZ Menekültügyi Főbiztosától (UNHCR) a menedékkérők származási országában, és ahol szükséges, az azon országokban uralkodó általános helyzetről szóló információk, melyeken át a kérelem benyújtásának államáig eljutottak [helyesen: különböző forrásokból, mint például az ENSZ Menekültügyi Főbiztosától (UNHCR), pontos és naprakész információ kerüljön beszerzésre a menedékkérők származási országában, és ha szükséges, az azon országokban uralkodó általános helyzetre vonatkozóan, melyeken át a kérelem benyújtásának államáig eljutottak]; továbbá, hogy ezek az információk a kérelmek vizsgálatáért és a döntéshozatalért felelős személyzet rendelkezésére álljanak;
- c) a kérelmeket elbíráló és döntést hozó személyzet ismerje a menedékjoggal és a menekültüggyel kapcsolatos vonatkozó rendelkezéseket.
- (3) Az V. fejezetben említett hatóságok az eljáró hatóságoknak, vagy a kérelmezőn keresztül [helyesen: Az V. fejezetben említett hatóságoknak az eljáró hatóságokon, vagy a kérelmezőn keresztül], vagy egyébként, hozzá kell férniük a (2) bekezdés b) pontjában említett, a feladataik ellátásához szükséges általános információkhoz.”
- 11 Ugyanezen irányelv 23. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:
- „(1) A tagállamok a menedékjog iránti kérelmeket vizsgálati eljárásban dolgozzák fel a II. fejezetben foglalt alapelvekkel és garanciákkal összhangban.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy – a megfelelő és teljes vizsgálat követelményeinek sérelme nélkül – az ilyen eljárások a lehető legrövidebb időn belül lezáruljanak.

A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben hat hónapon belül nem kerül sor határozathozatalra, úgy az érintett kérelmezőt

a) tájékoztatják a késedelemről, vagy

b) kérelmére tájékoztatást kap arról a határidőről, amelyen belül kérelme ügyében határozat meghozatalára számíthat. Az ilyen tájékoztatás nem jelent kötelezettséget a tagállam számára az érintett kérelmező felé, hogy a jelzett határidőn belül a határozatot meghozzák.”

12 A 2005/85 irányelv 28. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A 19. és 20. cikkekben foglaltak sérelme nélkül a tagállamok csak akkor minősíthetnek egy menedékjog iránti kérelmet megalapozatlannak, ha az eljáró hatóság azt állapította meg, hogy a menedékkérő a 2004/83/EK irányelv értelmében nem felel meg a menekültstátuszhoz előírt feltételeknek.”

13 A 2005/85 irányelv 39. cikke (1) bekezdésének a) pontja és (4) bekezdése értelmében:

„(1) A tagállamok biztosítják a menedékkérők részére a bíróság vagy törvényszék előtti [helyesen: bíróság előtti] hatékony jogorvoslathoz való jogot az alábbiakkal szemben:

a) a menedékjog iránti kérelem ügyében hozott határozat tárgyában,

[...]

(4) A tagállamok határidőt állapíthatnak meg az (1) bekezdés szerinti bíróság vagy törvényszék számára [helyesen: bíróság számára] az eljáró hatóság határozatának felülvizsgálatára.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

14 X pakisztáni állampolgár, aki 2015. július 1-jén érkezett Írországba, miután a 2011 és 2015 közötti időszakban az Egyesült Királyságban tartózkodott anélkül, hogy nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott volna be.

15 X 2015. július 2-án Írországból menedékjog iránti kérelmet nyújtott be. E kérelemben, amely kezdetben egy valótlan információon alapult, amelyet X később visszavont, X arra hivatkozott, hogy Pakisztánban egy gyászszertartás alatt elkövetett, körülbelül negyven ember, köztük X két ismerőse halálát okozó terrorista merénylet során egy bombarobbanásra X közvetlen közelében került sor. X azt állítja, hogy ez az esemény jelentős hatással volt rá, így fél Pakisztánban élni, és fél attól, hogy az oda történő visszaküldése esetén súlyos sérelmet szenvedne el. Állítása szerint szorongásban, depresszióban és alvászavarban szenved. Az említett kérelmet a Refugee Applications Commissioner (a menedékkérelmek elbírálásáért felelős biztos, Írország) a 2016. november 14-i határozatával elutasította.

16 X 2016. december 2-án e határozattal szemben keresetet indított a Refugee Appeals Tribunal (menekültügyi fellebbviteli bíróság, Írország) előtt. Az e keresettel kapcsolatos eljárást a korábban előírt különböző nemzetközi védelmi eljárásokat egységesítő és többek között az International

Protection Office-t (nemzetközi védelemmel foglalkozó hivatal, Írország, a továbbiakban: IPO) és az IPAT-ot létrehozó International Protection Act 2015 (a nemzetközi védelemről szóló 2015. évi törvény) hatálybalépéséből adódóan a 2016. december 31-én bekövetkezett jogszabályi változások miatt felfüggesztették.

- 17 2017. március 13-án X kiegészítő védelem iránti kérelmet nyújtott be. E kérelemnek az IPO általi elutasításával szemben X szintén keresetet indított az IPAT előtt.
- 18 2019. február 7-i határozatával az IPAT elutasította a két keresetet.
- 19 X 2019. április 7-én jogorvoslati kérelmet nyújtott be a High Courthoz (felsőbbíróság), amelyben kérte az IPAT e határozatának megsemmisítését.
- 20 E jogorvoslati kérelem alátámasztása érdekében X először is arra hivatkozott, hogy az IPAT a származási országra vonatkozóan a 2015–2015 közötti időszakból származó, hiányos és elavult információkat vett alapul, így nem vette figyelembe a Pakisztánban a 2019. február 7-i határozat elfogadásakor fennálló helyzetet. Ezenkívül az IPAT nem vizsgálta megfelelően a rendelkezésére álló információkat.
- 21 Másodszor, a 2015. július 2-i kérelemről nyilvánvalóan észszerűtlen időn belül hoztak határozatot, és ami sérti a tényleges érvényesülésnek az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikkében foglalt elvét, valamint az uniós jog által megállapított minimumszabályokat.
- 22 Harmadszor, az IPAT-ot tájékoztatták X mentális egészségi állapotáról, az IPAT azonban elmulasztotta biztosítani, hogy a kérelmek megfelelő elbírálásához szükséges valamennyi bizonyíték a rendelkezésére álljon. Konkrétan az IPAT-nak – az általában a megkínzott személyek menedékjog iránti kérelmének alátámasztására használt – igazságügyi orvosszakértői véleményt vagy akár X mentális egészségi állapotára vonatkozó más szakértői véleményt kellett volna kérnie.
- 23 Negyedszer, ami a kérelme szempontjából releváns egyéb tényezőket illeti, X-től megtagadták a kétség esetén a kérelmező javára történő elbírálást, jöllehet a mentális egészségi állapotát nem állapították meg és nem vették figyelembe megfelelően. Így érvelése releváns elemeit nem ellenőrizték, illetve figyelmen kívül hagyták, és az illetékes hatóságok nem működtek vele együtt, különösen az említett igazságügyi orvosszakértői véleményt illetően.
- 24 Ötödször, az ügy körülményei között, amelyeket az jellemez, hogy a kérelmező elismerte, hogy az ismertett események korábbi változata nem volt igaz, és legalábbis fennállt a lehetősége annak, hogy a kérelmező mentális egészségi problémákkal küzd, irracionális volt azt a következtetést levonni, hogy X az érvelése lényeges szempontjait illetően nem szavahihető.
- 25 A High Court (felsőbbíróság) e tekintetben mindenképp megjegyzi, hogy az IPAT nem szerezte be sem a származási országra vonatkozó naprakész információkat, sem pedig az igazságügyi orvosszakértői véleményt. A kérdést előterjesztő bíróságban ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy az IPAT az uniós jog alapján köteles volt-e ilyen szakértői vélemény beszerzésére, és hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal az, ha a nemzeti jog szerint megkövetelik, hogy X az IPAT határozatának megsemmisítése érdekében bizonyítsa az e kötelezettség megsértéséből eredő sérelem fennállását is.

- 26 A kérdést előterjesztő bíróságban ezenfelül az a kérdés merült fel, hogy milyen következtetéseket kell levonnia abból a tényből, hogy több mint három és fél év telt el a 2015. július 2-i kérelem benyújtása és az IPAT határozatának 2019. február 7-i elfogadása között, amely időtartamot e bíróság észszerűtlennek tekintheti.
- 27 Végezetül a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy az X által tett egyetlen valótlan nyilatkozat, amelyet X az első alkalommal megmagyarázott és visszavont, indokolhatja-e a felperes általános szavahihetőségének a kétségbe vonását.
- 28 E körülmények között a High Court (felsőbíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Olyan körülmények között, amikor a kiegészítő védelem iránti kérelem tekintetében a [Bíróság 2012. november 22-i M. ítéletének (C-277/11, EU:C:2012:744)] 66. pontjában ismertetett együttműködési kötelezettség teljes mértékű megsértésére került sor, a kérelem elbírálását a [2015. október 15-i] Bizottság kontra Németország [C-137/14, EU:C:2015:683] ítélet értelmében megfosztották-e a »hatékony érvényesülésétől«?
- 2) Amennyiben az első kérdésre adott válasz igenlő, az együttműködési kötelezettség fent említett megsértése minden további nélkül feljogosítja-e a kérelmezőt arra, hogy a határozat megsemmisítését kérje?
- 3) Ha a második kérdésre nemleges választ kell adni, akkor adott esetben kit terhel annak bizonyítása, hogy az elutasító határozat tartalma eltérő lett volna, ha a határozat kibocsátója megfelelően együttműködött volna?
- 4) A nemzetközi védelem iránti kérelemről szóló határozat észszerű időn belüli meghozatalának elmulasztása feljogosítja-e a kérelmezőt arra, hogy a határozat megsemmisítését kérje?
- 5) A valamely tagállamban alkalmazandó menekültügyi védelmi keretrendszer megváltoztatásának időigénye felmenti-e az adott tagállamot egy olyan nemzetközi védelmi rendszer működtetése alól, amelynek keretében az ilyen védelem iránti kérelemről szóló határozatot észszerű időn belül meghozták volna?
- 6) Amennyiben a védelemre vonatkozó határozat kibocsátója számára nem áll rendelkezésre elegendő bizonyíték a kérelmező mentális egészségi állapota tekintetében, azonban egyes bizonyítékok arra utalnak, hogy a kérelmező ilyen nehézségekkel küzdhet, a határozat e kibocsátója köteles-e a [2012. november 22-i] [M. ítéletben (C-277/11, EU:C:2012:744, 66. pont)] említett együttműködési kötelezettség alapján vagy más módon a jogerős határozat meghozatala előtt további vizsgálatot folytatni, vagy más kötelezettséget teljesíteni?
- 7) Ha valamely tagállam eleget tesz a [2004/83] irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti, a kérelem szempontjából jelentőséggel bíró bizonyítékok értékelésére vonatkozó kötelezettségének, megengedhető-e egy olyan hazugság miatt, amelyet a kérelmező az ezt követő első észszerűen rendelkezésre álló alkalommal megmagyarázott és visszavont, annak minden további vizsgálat nélküli megállapítása, hogy általánosságban nem állapítható meg a kérelmező szavahihetősége?”

A Bíróság előtti eljárásról

- 29 A kérdést előterjesztő bíróság azt kérte, hogy az ügyet az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23a. cikkében és a Bíróság eljárási szabályzatának 107. cikkében előírt sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás keretében bírálják el.
- 30 A Bíróság 2021. december 17-én az előadó bíró javaslatára, a főtanácsnok meghallgatását követően úgy határozott, hogy e kérelemnek nem kell helyt adni, mivel e bíróság nem terjesztett elő olyan információt, amely alapján megállapítható lenne, hogy a jelen ügyben sürgősen kell határozni. Konkrétan a kérdést előterjesztő bíróság nem számolt be arról, hogy X-et fogva tartanák, így *a fortiori* nem fejtette ki azokat az indokokat sem, amelyek miatt a Bíróság válasza X esetleges szabadon bocsátáshoz meghatározó jelentőségű lenne.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

- 31 Először is az IPAT és társai megjegyzik, hogy ellentétben azzal, amit az első kérdés szövege sugall, a kérdést előterjesztő bíróság nem állapította meg az illetékes hatóságokat terhelő együttműködési kötelezettség teljes mértékű megsértését, és nem is tehetett ilyen megállapítást az előtte folyamatban lévő ügy tényállása alapján. Ez a kérdés tehát hipotetikus, és arra irányul, hogy a Bíróság az alapügy tényállása tekintetében hozzon meghatározó döntést, ami azonban nem tartozik a Bíróság hatáskörébe. Márpedig e megfontolások az első kérdéssel való szoros kapcsolatuk miatt ugyanúgy érintik a második és a harmadik kérdést.
- 32 Másodsor, a negyedik és az ötödik kérdés szintén hipotetikus, mivel a High Court (felsőbíróság) nem állapította meg a határozat észszerű időn belüli meghozatalára vonatkozó kötelezettség megszegését.
- 33 Harmadszor, a hatodik kérdésre nem szükséges válaszolni, mivel az IPAT figyelembe vette az X által benyújtott orvosi bizonyítékokat, és azokat nem vonta kétségbe.
- 34 Negyedszer, a hetedik kérdés hipotetikus, mivel X kijelentette, hogy nem vitatja az IPAT által X szavahihetőségére vonatkozóan levont következtetéseket, és mivel – ellentétben azzal, amit e kérdés sugall – nem a beismert hazugság volt az egyetlen olyan tényező, amely megalapozta az IPAT azon megállapítását, hogy X szavahihetősége nem bizonyított. X ugyanis a múltbeli eseményekkel kapcsolatos kulcsfontosságú elemeket csupán rendkívül későn említette, és eredeti kérelmében nem kért nemzetközi védelmet.
- 35 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás keretében az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és ha igen, a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e. Következésképpen, ha a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni (2022. szeptember 20-i VD és SR ítélet, C-339/20 és C-397/20, EU:C:2022:703, 56. pont).

- 36 A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéséről való határozathozatalt, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2022. szeptember 20-i VD és SR ítélet, C-339/20 és C-397/20, EU:C:2022:703, 57. pont).
- 37 Ezenfelül a Bíróság – az európai uniós és a nemzeti bíróságok hatáskörmegosztásának keretén belül – azt az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban meghatározott ténybeli és szabályozási háttérrel köteles figyelembe venni, amelybe az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések illeszkednek (2022. október 20-i Centre public d'action sociale de Liège [Kiutasítási határozat visszavonása vagy felfüggesztése] ítélet, C-825/21, EU:C:2022:810, 35. pont).
- 38 Következésképpen, mivel a kérdést előterjesztő bíróság meghatározta az általa feltett kérdések ténybeli és jogi háttérét, annak helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja (2019. március 5-i Eesti Pagar ítélet, C-349/17, EU:C:2019:172, 50. pont).
- 39 A jelen ügyben először is az első, a második és a harmadik kérdésből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az ismertetett tényállási elemek sértik-e az együttműködési kötelezettséget, és e megállapításból adott esetben milyen következtetéseket kell levonnia azokra a korlátokra tekintettel, amelyeket a nemzeti jog e bíróság hatásköre tekintetében előír. Az IPAT és társai állításával ellentétben e kérdések semmilyen tekintetben nem hipotetikusak, mivel az alapeljárás középpontjában állnak. Ezenkívül a Bíróságot arra kéri, hogy e kérdésekre az uniós jog értelmezésével válaszoljon, következésképpen ezt megteheti anélkül, hogy meghatározó döntést hozna az alapügy tényállására vonatkozóan.
- 40 Másodszor, mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból egyértelműen kitűnik, hogy a High Court (felsőbíróság) az észszerű időn belüli határozathozatalra vonatkozó kötelezettség megszegésének megállapítását tervezi, a negyedik és az ötödik kérdés nem lehet hipotetikus pusztán amiatt, hogy e bíróság még nem tett ilyen megállapítást.
- 41 Harmadszor, az, hogy az IPAT az X által szolgáltatott orvosi bizonyítékokat azok kétségbe vonása nélkül figyelembe vette, nem teszi a hatodik, a kiegészítő orvosszakértői vizsgálat elvégzésének esetleges kötelezettségére vonatkozó kérdést kevésbé relevánssá.
- 42 Negyedszer, az IPAT és társai a hetedik kérdés elfogadhatóságával kapcsolatos kifogásukkal a kérdést előterjesztő bíróság által tett ténybeli megállapításokat, valamint e bíróság arra vonatkozó értékelését vitatják, hogy e kérdés releváns-e az alapjogvita megoldása szempontjából. Márpedig a Bíróság nem teheti meg azt, hogy a kérdést előterjesztő bíróság helyett akár a tényállás megállapítását, akár ezen értékelést illetően eljárjon.
- 43 A fenti megfontolásokból következik, hogy az IPAT és társai által az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságával szemben megfogalmazott kifogásokat megalapozatlanság miatt el kell utasítani.

Az első és a hatodik, az együttműködési kötelezettségre vonatkozó kérdésről

- 44 Első és hatodik kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2004/83 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezésben előírt együttműködési kötelezettség arra kötelezi az eljáró

hatóságot, hogy egyrészt szerezzen be pontos és naprakész információkat a menedékjogot és nemzetközi védelmet kérelmező személy származási országában fennálló általános helyzetre vonatkozó valamennyi releváns tényt érintően, és másrészt szerezzen be az említett személy mentális egészségére vonatkozó igazságügyi orvosszakértői véleményt, amennyiben olyan mentális egészségügyi problémákra utaló jelek állnak fenn, amelyek az e származási országban bekövetkezett traumatikus eseményből következhetnek.

- 45 Először is meg kell állapítani, hogy a 2004/83 irányelv 4. cikke, amint az a címéből is kitűnik, „a tények és körülmények értékelésére” vonatkozik.
- 46 E rendelkezés (1) bekezdése értelmében egyrészt a tagállamok a kérelmező kötelezettségének tekinthetik, hogy a lehető leggyorsabban bemutasson minden, a nemzetközi védelem iránti kérelem megalapozásához szükséges bizonyítékot. Másrészt a kérelem szempontjából jelentőséggel bíró bizonyítékok értékelését – a kérelmező közreműködésével – a tagállam végzi.
- 47 Amint azt a Bíróság már megállapította, a tények és körülmények értékelése két külön szakaszból áll. Az első szakasz azon ténykörülmények megállapítását érinti, amelyek a kérelmet alátámasztó bizonyítékoknak minősülhetnek, míg a második szakasz ezen információk jogi értékelését foglalja magában, mely annak eldöntésében áll, hogy az adott ügyet jellemző tényekre tekintettel a 2004/83 irányelv 9. és 10. vagy 15. cikkében a nemzetközi védelem megadására vonatkozóan előírt érdemi feltételek teljesülnek-e (2012. november 22-i M ítélet, C-277/11, EU:C:2012:744, 4. pont).
- 48 Márpedig az említett irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerint bár a kérelmező kötelezettsége, hogy a lehető leggyorsabban bemutasson minden, a nemzetközi védelem iránti kérelmének megalapozásához szükséges bizonyítékot, a Bíróság már tisztázta, hogy a tagállamok hatóságainak adott esetben aktívan együtt kell működniük a kérelmezővel a kérelem releváns tényezőinek meghatározása és kiegészítése érdekében, mivel e hatóságok egyébként gyakran könnyebben hozzáférhetnek bizonyos típusú dokumentumokhoz, mint a kérelmező (2012. november 22-i M. ítélet, C-277/11, EU:C:2012:744, 65. és 66. pont).
- 49 Ami ezen együttműködés terjedelmét illeti, abból a kontextusból, amelybe e rendelkezés illeszkedik, és többek között egyrészt a 2005/85 irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből és 8. cikkének (2) bekezdéséből következik, hogy az eljáró hatóság felelős a kérelmek megfelelő vizsgálatáért, amely után e tárgyban meghozza a határozatát (2018. január 25-i F ítélet, C-473/16, EU:C:2018:36, 40. pont).
- 50 Konkrétan, amint arra a főtanácsnok az indítványának 59. pontjában rámutatott, az azon kérdésre vonatkozó értékelést, hogy a megállapított körülmények olyan fenyegetettséget jelentenek-e, hogy az érintett személy egyéni helyzetére tekintettel megalapozottan félhet üldözési cselekmények tényleges elszenvedésétől, minden esetben körültekintően és megfontoltan kell elvégezni, mivel a személy testi épségével és személyes szabadságaival kapcsolatos kérdésekről van szó, amely kérdések az Unió alapvető értékei közé tartoznak (2010. március 2-i Salahadin Abdulla és társai ítélet, C-175/08, C-176/08, C-178/08 és C-179/08, EU:C:2010:105, 89. és 90. pont).
- 51 Másrészt a 2004/83 irányelv 4. cikke (3) bekezdésének a)–c) pontjából és (5) bekezdéséből kitűnik, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelem vizsgálatának magában kell foglalnia e kérelem egyedi értékelését, figyelembe véve többek között az érintett származási országára vonatkozó, a kérelemre vonatkozó határozat meghozatalának időpontjában fennálló valamennyi releváns tényt, az érintett által benyújtott releváns információkat és dokumentumokat, valamint az

érintett egyéni helyzetét és személyes körülményeit. Adott esetben az illetékes hatóságnak figyelembe kell vennie a bizonyítékok hiányára vonatkozó magyarázatokat, valamint a kérelmező általános hitelességét is (lásd analógia útján: 2018. január 25-i F ítélet, C-473/16, EU:C:2018:36, 41. pont).

- 52 Arra is emlékeztetni kell, hogy – amint arra a főtanácsnok indítványának 58. pontjában rámutatott – a 2005/85 irányelv 28. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok csak akkor minősíthetnek egy menedékjog iránti kérelmet megalapozatlannak, ha az eljáró hatóság azt állapította meg, hogy a menedékkérő a 2004/83/EK irányelv értelmében nem felel meg a menekültstátuszhoz előírt feltételeknek.
- 53 Következésképpen, ha valamely személy megfelel a 2004/83 irányelv 9. és 10. vagy 15. cikkében a nemzetközi védelemben való részesüléshez előírt érdemi feltételeknek, a tagállamok – az ezen irányelvben előírt kizáró okokra is figyelemmel – kötelesek a kért nemzetközi védelmet megadni, mivel e tekintetben nem rendelkeznek mérlegelési jogkörrel (lásd ebben az értelemben: 2019. július 29-i Torubarov ítélet, C-556/17, EU:C:2019:626, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 54 A jelen ítélet 48–53. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a 2004/83 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében előírt együttműködési kötelezettség magában foglalja, hogy az eljáró hatóság, a jelen esetben az IPO, nem végezheti el a kérelmek megfelelő vizsgálatát, és így nem nyilváníthat megalapozatlannak egy kérelmet anélkül, hogy a kérelemről való határozathozatal időpontjában figyelembe venné egyrészt a származási országban fennálló általános helyzetre vonatkozó valamennyi releváns tény, és másrészt a kérelmező egyéni jogállásával és személyes helyzetével kapcsolatos valamennyi releváns tényezőt.
- 55 Ami a származási országban fennálló általános helyzetre vonatkozó releváns tényeket illeti, a 2004/83 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének és a 2005/85 irányelv 8. cikke (2) bekezdése b) pontjának együttes olvasatából az következik, hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy pontos és naprakész információ beszerzésére kerüljön sor a menedékkérők származási országában, és adott esetben az azon országokban uralkodó általános helyzet vonatkozásában, melyeken áthaladtak (2012. november 22-i M. ítélet, C-277/11, EU:C:2012:744, 67. pont).
- 56 Ami a kérelmező egyéni jogállásához és személyes helyzetéhez kapcsolódó releváns tényezőket illeti, emlékeztetni kell arra, hogy a 2005/85 irányelv rendelkezései nem korlátozzák azon eszközöket, amelyekkel e hatóságok rendelkezhetnek, és különösen nem zárják ki azt, hogy a tények és körülmények értékelésére irányuló folyamat keretében szakértői véleményt vegyenek igénybe abból a célból, hogy pontosabban határozzák meg a kérelmező nemzetközi védelem iránti valódi igényeit, feltéve hogy a szakértői vélemény ennek keretében történő esetleges igénybevételének módjai megfelelnek az uniós jog más releváns rendelkezéseinek, különösen a Chartában biztosított alapvető jogoknak (lásd ebben az értelemben: 2018. január 25-i F ítélet, C-473/16, EU:C:2018:36, 34. és 35. pont).
- 57 Az ily módon megkövetelt egyedi értékelés tehát magában foglalhatja többek között igazságügyi orvosszakértői vélemény igénybevételét, ha az ilyen szakvélemény szükségesnek vagy relevánsnak bizonyul a kérelmező nemzetközi védelem iránti valódi igényeinek a megkövetelt körülményekkel és megfontoltsággal történő értékeléséhez, feltéve hogy a szakértői vélemény ilyen igénybevételének módjai megfelelnek többek között a Chartában biztosított alapvető jogoknak.

- 58 Ebből következik, hogy az eljáró hatóság mérlegelési mozgástérrel rendelkezik az ilyen szakértői vélemény szükségességére és relevanciájára vonatkozóan, és amennyiben ilyen szükségességet vagy relevanciát állapít meg, együtt kell működnie a kérelmezővel annak érdekében, hogy e véleményt az előző pontban említett korlátokat figyelembe véve beszerezze.
- 59 Végezetül, mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a High Court konkrétabban arra keresi a választ, hogy a jelen ítélet 54–58. pontjában tett megállapítások az IPAT-ra is vonatkoznak-e, meg kell állapítani, hogy e bíróság a Bíróság által feltett kérdésre adott válaszában kifejtette, hogy az alkalmazandó ír szabályozásból az következik, hogy az IPAT-nak az IPO határozatainak teljes körű és *ex nunc* felülvizsgálatát kell elvégeznie, különösen hatáskörrel rendelkezik arra, hogy az igazságügyi és esélyegyenlőségi minisztertől vizsgálatok elvégzését vagy információk megadását kérje, és az IPAT – többek között ilyen információk alapján – helybenhagyhatja az IPO határozatait, hatályon kívül helyezheti azokat, és kötelező jelleggel javasolhatja a menekült jogállás vagy a kiegészítő védelmi jogállás megadását.
- 60 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy az említett megállapítások az IPAT-ra is vonatkoznak. Az IPO határozatában foglalt indokolás megalapozottságának az ilyen felülvizsgálata ugyanis magában foglalja a kérelmező származási országában fennálló, többek között e határozat alapjául szolgáló helyzetre vonatkozó pontos és naprakész információk beszerzését és vizsgálatát, valamint az *ex nunc* határozathozatal érdekében a bizonyításvétel elrendelésének lehetőségét. Az IPAT tehát kötelezhető arra, hogy ilyen pontos és naprakész információkat szerezzen be és vizsgáljon meg, beleértve a relevánsnak vagy szükségesnek ítélt igazságügyi orvostudományi szakvéleményt is.
- 61 A fenti megfontolásokra tekintettel az első és a hatodik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/83 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben előírt együttműködési kötelezettség arra kötelezi az eljáró hatóságot, hogy egyrészt szerezzen be pontos és naprakész információkat a menedékjogot és nemzetközi védelmet kérelmező személy származási országában fennálló általános helyzetre vonatkozó valamennyi releváns tényt érintően, és másrészt szerezzen be az említett személy mentális egészségére vonatkozó igazságügyi orvosszakértői véleményt, amennyiben olyan mentális egészségügyi problémákra utaló jelek állnak fenn, amelyek az e származási országban bekövetkezett traumatikus eseményből következhetnek, és amennyiben az ilyen szakértői vélemény igénybevétele szükségesnek vagy relevánsnak bizonyul az említett kérelmező nemzetközi védelem iránti valódi igényeinek az értékeléséhez, feltéve hogy az ilyen szakértői vélemény igénybevétele módszerei megfelelnek többek között a Chartában biztosított alapvető jogoknak.

A második és a harmadik, az együttműködési kötelezettség megsértéséből eredő eljárási következményekre vonatkozó kérdésről

- 62 Második és harmadik kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2004/83 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az e rendelkezésben előírt együttműködési kötelezettség megsértésének a nemzeti jog által előírt másodfokú bírósági felülvizsgálat keretében történő megállapításának önmagában a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító határozattal szemben benyújtott jogorvoslati kérelmet elutasító határozat megsemmisítéséhez kell vezetnie, vagy a nemzetközi védelmet kérelmező személy kötelezhető annak bizonyítására, hogy a jogorvoslati kérelmet elutasító határozat ilyen jogsértés hiányában eltérő lehetett volna.

- 63 Előjáróban meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében, valamint a Bíróság által feltett kérdésre adott válaszában szolgáltatott információk szerint az IPAT-ot a 2005/85 irányelv 39. cikkében előírt bírósági felülvizsgálattal megbízott elsőfokú bíróságnak kell tekinteni. Ennek alapján kell elvégeznie a jelen ítélet 59. pontjában említett teljes körű felülvizsgálatot, amely magában foglalja, hogy hatáskörrel rendelkezik *ex nunc* határozat meghozatalára a hozzá – adott esetben a kérelmére – benyújtott bizonyítékok alapján, és jogosult arra, hogy az IPO határozatát e bizonyítékok függvényében helybenhagyja vagy hatályon kívül helyezze, és adott esetben kötelező jelleggel javasolja a menekült jogállás vagy a kiegészítő védelmi jogállás megadását. Hozzá kell tenni, hogy a Bíróság előtt nem hivatkoztak arra, és a Bíróság elé terjesztett iratokból sem tűnik ki, hogy az a bírósági felülvizsgálat, amelyet az IPAT-nak ily módon gyakorolni hivatott az IPO nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító határozatai felett, ne felelne meg e 39. cikk követelményeinek.
- 64 E kérelemből és e válaszból az következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróságot pedig olyan másodfokú bíróságnak kell tekinteni, amelynek feladata – amint azt pontosította – az IPAT határozatainak olyan felülvizsgálata, amely egyrészt a hatáskörrel való visszaélésre, a jogi vagy lényeges ténybeli hibákra, az ilyen határozat észszerűtlen vagy aránytalan jellegére, valamint a tisztességes eljárás vagy a bizalomvédelem elvének megsértésére, és másrészt az ilyen jogellenesség megállapítása esetén e határozatok megsemmisítésére és az ügyek ezen utóbbi bíróság elé való visszautalására korlátozódik.
- 65 Amint azt e bíróság szintén pontosította, nem határozhat ugyanakkor ilyen megsemmisítés és visszautalás mellett, ha úgy tűnik, hogy az IPAT határozata még a megállapított jogellenesség hiányában sem lehetett volna eltérő. Az ír jog ugyanis az e határozat megsemmisítését kérelmező felet annak bizonyítására kötelezi, hogy az említett határozat e jogellenesség hiányában eltérő lehetett volna.
- 66 Márpedig, mivel a 2005/85 irányelv nem tartalmaz egyetlen olyan szabályt sem, amely a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító határozattal szembeni jogorvoslati kérelem tárgyában hozott határozattal szembeni fellebbezés lehetőségére vonatkozik, vagy kifejezetten az esetleges fellebbezés rendszerét szabályozza, meg kell állapítani, hogy az említett 39. cikk által biztosított védelem a Charta 18. és 47. cikkével összefüggésben értelmezve a bírósági jogorvoslati lehetőség fennállására korlátozódik, és nem követeli meg többszintű bírósági eljárás bevezetését (lásd ebben az értelemben: 2018. szeptember 26-i Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie [A fellebbezés felfüggesztő hatálya] ítélet, C-180/17, EU:C:2018:775, 33. pont).
- 67 Az e területre vonatkozó uniós szabályozás hiányában tehát az eljárási autonómia elve alapján az egyes tagállamok belső jogrendjébe tartozik annak eldöntése, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító határozatra irányuló keresetet elbíráló ítélettel szemben esetlegesen bevezetnek-e másodfokú bírósági eljárást, valamint adott esetben az e másodfokú bíróság eljárására vonatkozó részletes szabályok megállapítása, azzal a feltétellel azonban, hogy e szabályok az uniós jog hatálya alá tartozó helyzetekben nem lehetnek kedvezőtlenebbek a hasonló jellegű belső jogi helyzetekre vonatkozó szabályokhoz képest (az egyenértékűség elve), és nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jog által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd ebben az értelemben: 2018. szeptember 26-i Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie [A fellebbezés felfüggesztő hatálya] ítélet, C-180/17, EU:C:2018:775, 34. és 35. pont; 2021. április 15-i État belge [Az átadásra vonatkozó határozatnál későbbi körülmények] ítélet, C-194/19, EU:C:2021:270, 42. pont).

- 68 Ami az egyenértékűség elvét illeti, a kérdést előterjesztő bíróságnak a Bíróság által hozzá intézett kérdésre adott válaszából kitűnik, hogy a jelen ítélet 64. és 65. pontjában említett eljárási szabályok mindig alkalmazandók az e bíróság által gyakorolt másodfokú felülvizsgálatra, mind akkor, ha a helyzet az uniós jog hatálya alá tartozik, mind pedig akkor, ha az a belső jog hatálya alá tartozik.
- 69 A tényleges érvényesülés elvét illetően nem tűnik úgy, hogy a bizonyítási teher azt érintően, hogy az együttműködési kötelezettség megállapított megsértése hiányában az IPO és/vagy az IPAT határozata eltérő lehetett volna, gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehezzé tenné az uniós jog által biztosított jogok gyakorlását, amit azonban a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia.
- 70 Egyrészt ugyanis úgy tűnik, hogy az ilyen teher nem jelenti azt, hogy a nemzetközi védelmet kérelmezőnek bizonyítania kell, hogy e jogsértés hiányában a határozat eltérő lett volna, hanem csupán azt kell alátámasztania, hogy nem zárható ki, hogy a határozat eltérő lehetett volna.
- 71 Másrészt, ha eleve nyilvánvaló az, vagy ha az illetékes hatóságnak sikerül bizonyítania a kérdést előterjesztő bíróság előtt – adott esetben a nemzetközi védelmet kérelmező állításaira adott válaszként – azt, hogy a határozat még az említett jogsértés hiányában sem lehetett volna eltérő, nem tűnik úgy, hogy léteznének olyan, az uniós jog által biztosított jogok, amelyek gyakorlása a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül nehezzé válna. Úgy tűnik ugyanis, hogy a kérdést előterjesztő bíróság ily módon maga is felülvizsgálatot gyakorol az említett határozat megalapozottsága felett, így ilyen esetben a megsemmisítés és az ügynek az IPAT elé történő visszautalása csupán két részre osztaná e felülvizsgálatot, és szükségtelenül elhúzná az eljárást.
- 72 A fenti megfontolásokra tekintettel a második és a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/83 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben előírt együttműködési kötelezettség megsértésének a nemzeti jog által előírt másodfokú bírósági felülvizsgálat keretében történő megállapításának önmagában nem kell feltétlenül a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító határozattal szemben benyújtott jogorvoslati kérelmet elutasító határozat megsemmisítéséhez vezetnie, mivel a nemzetközi védelmet kérelmezőtől megkövetelhető annak bizonyítása, hogy a keresetet elutasító határozat ilyen jogsértés hiányában eltérő lehetett volna.

A negyedik és az ötödik, az észszerű határidőre vonatkozó kérdésről

- 73 A kérdést előterjesztő bíróság a negyedik és az ötödik kérdésével, amelyeket együttesen kell vizsgálni, lényegében arra vár választ, hogy az uniós jogot, és különösen a 2005/85 irányelv 23. cikkének (2) bekezdését és 39. cikkének (4) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az egyrészt a menedékjog iránti kérelem benyújtása, és másrészt az eljáró hatóság és az illetékes elsőfokú bíróság határozatainak elfogadása között eltelt időszakok tartamát igazolhatják a tagállamban ezen időszakok során bekövetkezett jogszabályi módosítások, és ha nem, ezen időszakok valamelyike tartamának adott esetben észszerűtlen jellege önmagában az illetékes elsőfokú bíróság határozatának megsemmisítését eredményezheti-e.
- 74 Amint arra a főtanácsnok az indítványának a 89–93. pontjában rámutatott, a 2005/85 irányelv szerkezetéből, rendszeréből és célkitűzéseiből először is az következik, hogy az irányelv 23. cikkének (2) bekezdésében, illetve 39. cikkének (4) bekezdésében előírt határidőket meg kell különböztetni, mivel az előbbi a közigazgatási eljárásra, míg az utóbbi a bírósági eljárásra vonatkozik.

- 75 Ezenkívül, amint az e rendelkezések szövegéből is kitűnik, az említett határidők nem kötelezőek a határozat meghozatalára nézve.
- 76 Végezetül, mivel e rendelkezések közül az előbbi azt írja elő, hogy a tagállamok biztosítják, hogy a közigazgatási eljárás a lehető legrövidebb időn belül lezáruljon, és az utóbbi rendelkezés kifejezetten lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy határidőket állapítsanak meg az eljáró hatóság által hozott határozatnak az illetékes bíróság általi felülvizsgálatára vonatkozóan, valamint mivel a 2005/85 irányelv (11) preambulumbekzdése szerint a tagállamoknak és a kérelmezőknek egyaránt az áll érdekükben, hogy a kérelmeket a lehető legrövidebb időn belül elbírálják, ezen irányelv mind a nemzetközi védelem iránti kérelmek, mind pedig a többek között az ilyen kérelmeket elutasító határozatokkal szemben benyújtott keresetek gyors vizsgálatára szólít fel.
- 77 A nemzetközi védelmi jogálláshoz való tényleges hozzáféréshez ugyanis az szükséges, hogy a kérelem vizsgálata észszerű időben történjen meg (lásd ebben az értelemben: 2014. május 8-i N. ítélet, C-604/12, EU:C:2014:302, 45. pont). Ezenkívül magából a Charta 47. cikkének szövegéből következik, hogy a hatékony bírói jogvédelem megköveteli, hogy valamely személy ügyét a bíróság észszerű időn belül tárgyalja.
- 78 A kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell tehát vizsgálnia, hogy az IPO által a közigazgatási szakasz végén, illetve az IPAT által az elsőfokú bírósági eljárás végén elfogadott határozatokat az ügy körülményeire tekintettel észszerű határidőn belül hozták-e meg.
- 79 E körülmények tekintetében ugyanis az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy amikor az eljárás időtartamát valamely uniós jogi rendelkezés nem határozza meg, a szóban forgó jogi aktus meghozatalára fordított idő „észszerű” jellegét az egyes ügyek valamennyi körülményének figyelembevételével kell megállapítani, különös tekintettel a jogvitának az érintett szempontjából felmerülő tétjére, az ügy bonyolultságára és az érintett felek magatartására (lásd ebben az értelemben: 2020. június 25-i CSUE kontra KF ítélet, C-14/19 P, EU:C:2020:492, 122. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 80 Márpedig a valamely tagállamban az ügy elbírálásának közigazgatási vagy bírósági szakaszában végrehajtott jogszabályi módosítások nem szerepelnek az egyes ügyek ilyen körülményei között. A jelen ítélet 76. és 77. pontjában említett tényezőkből ugyanis az következik, hogy a tagállamok kötelesek gondoskodni arról, hogy ezeket az eljárásokat a lehető legrövidebb időn belül – és mindenképpen észszerű határidőn belül – zárják le. Következésképpen e követelmény esetleges megsértésének igazolása érdekében nem hivatkozhatnak a tagállamban körében felmerült olyan körülményekre, mint a jogszabály-módosítások.
- 81 Mindemellett, amint arra a főtanácsnok az indítványának a 103–105. pontjában rámutatott, a nemzetközi védelem területén felmerülő ügyek észszerű határidőn belül történő elbírálására vonatkozó követelménynek az akár a közigazgatási, akár a bírósági szakaszban történő esetleges megsértése önmagában nem eredményezheti a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító határozat megsemmisítése iránti keresetet elutasító határozat megsemmisítését, kivéve ha az észszerű határidő túllépése a védelemhez való jog megsértését eredményezte.
- 82 Mivel ugyanis a nemzetközi védelem iránti kérelmek megalapozottságán vagy annak hiányán alapuló határozatokat az ilyen védelem megadására vonatkozóan a 2004/83 irányelvben előírt anyagi jogi feltételeket figyelembe véve kell meghozni, az észszerű határidő be nem tartása – arra utaló valószínűsítő körülmény hiányában, hogy a közigazgatási vagy bírósági eljárás túlzott

időtartama hatással lett volna a jogvita kimenetelére – önmagában nem vezethet a megtámadott közigazgatási határozat vagy bírósági határozat megsemmisítéséhez (lásd ebben az értelemben: 2014. május 8-i Bolloré kontra Bizottság ítélet, C-414/12 P, nem tették közzé, EU:C:2014:301, 84. pont).

- 83 Ha azonban fennállnak arra utaló valószínűsítő körülmények, hogy a közigazgatási vagy bírósági eljárás túlzott időtartama hatással lehetett a jogvita kimenetelére, az észszerű határidő be nem tartása a megtámadott közigazgatási határozat vagy bírósági határozat megsemmisítéséhez vezethet, többek között akkor, ha e jogsértés következtében sérül a védelemhez való jog, amely olyan alapvető jog, amely azon általános jogelvek szerves részét képezi, amelyek tiszteletben tartását a Bíróság biztosítja (lásd analógia útján: 2011. október 25-i Solvay kontra Bizottság ítélet, C-110/10 P, EU:C:2011:687, 47–52. pont).
- 84 Következésképpen, bár a Bírósághoz benyújtott iratok nem tartalmaznak egyetlen olyan információt sem, amely alátámasztaná, hogy az alapügyben vitatott két határidő valamelyikének adott esetben észszerűtlen jellege azzal a következménnyel járt, hogy X védelemhez való joga sérült, e körülményt a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia.
- 85 A fenti megfontolások fényében a negyedik és az ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az uniós jogot, és konkrétan a 2005/85 irányelv 23. cikkének (2) bekezdését, valamint 39. cikkének (4) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:
- az egyrészt a menedékjog iránti kérelem benyújtása, és másrészt az eljáró hatóság és az illetékes elsőfokú bíróság határozatainak elfogadása között eltelt időszakok tartamát nem igazolhatják az ezen időszakok során bekövetkezett nemzeti jogszabályi módosítások, és
 - az említett határidők valamelyikének észszerűtlen jellege önmagában, és arra utaló valószínűsítő körülmény hiányában, hogy a közigazgatási vagy a bírósági eljárás túlzott időtartama hatással volt a jogvita kimenetelére, nem igazolhatja az illetékes elsőfokú bíróság határozatának megsemmisítését.

A kérelmező általános szavahihetőségére vonatkozó, hetedik kérdésről

- 86 A kérdést előterjesztő bíróság a hetedik kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 2004/83 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének e) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a nemzetközi védelem iránti eredeti kérelemben szereplő valótlán nyilatkozat, amelyet a menedékkérő az első adandó alkalommal megmagyarázott és visszavont, önmagában megakadályozhatja a menedékkérő szavahihetőségének az e rendelkezés értelmében vett, általánosságban való megállapítását.
- 87 A 2004/83 irányelv 4. cikkének (5) bekezdése szerint amennyiben a tagállamok azon elvet alkalmazzák, amely szerint a kérelmezőnek meg kell indokolnia a nemzetközi védelem iránti kérelmét, és amennyiben a kérelmező állításainak bizonyos részeit nem támasztják alá dokumentumok vagy egyéb bizonyítékok, úgy ezeket nem kell bizonyítani, ha az e rendelkezés a)–e) pontjában felsorolt feltételek teljesülnek.
- 88 Ezek a kumulatív feltételek arra vonatkoznak, hogy a kérelmező az első adandó alkalommal benyújtotta a nemzetközi védelem iránti kérelmét, láthatóan mindent megtett kérelmének alátámasztása érdekében, átadta a rendelkezésére álló valamennyi bizonyítékot, és az egyéb jelentős, de hiányzó bizonyítékok vonatkozásában kielégítő magyarázatot adott, megállapítható,

hogy a kérelmező állításai logikailag összefüggőek és hihetőek, és nem mondanak ellent a kérelmével kapcsolatban ismert általános és egyedi információknak, valamint általánosságban megállapítható a kérelmező szavahihetősége.

- 89 Így a 2004/83 irányelv 4. cikkének (5) bekezdéséből az következik, hogy amennyiben az e rendelkezés a)–e) pontjában felsorolt feltételek nem teljesülnek kumulatíván, a menedékkérők olyan nyilatkozataihoz, amelyek nincsenek alátámasztva, megerősítés lehet szükséges (lásd ebben az értelemben: 2014. december 2-i A és társai ítélet, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 51. pont).
- 90 Ebből következik, hogy a menedékkérő általános szavahihetősége többek között az egyik olyan tényező, amelyet figyelembe kell venni a 2004/83 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében előírt értékelés első szakaszában – amely azon ténykörülmények megállapítására vonatkozik, amelyek a kérelem alátámasztására szolgáló bizonyítékoknak minősülhetnek – annak vizsgálatához, hogy a menedékkérők nyilatkozatainak megerősítése szükséges-e.
- 91 Márpedig meg kell állapítani, hogy a 2004/83 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének a)–d) pontjában foglalt feltételekre vonatkozóan az adott esetben tett megállapítások befolyásolhatják a kérelmezőnek az e rendelkezés e) pontjában említett általános szavahihetőségének értékelését.
- 92 Mindemellett, amint arra a főtanácsnok az indítványának a 109. pontjában lényegében rámutatott, a menedékkérő általános szavahihetőségének értékelése nem korlátozódhat az említett, a 2004/83 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének a)–d) pontjában foglalt feltételek figyelembevételére, hanem azt – amint arra a német kormány rámutatott – az adott ügy minden más releváns körülményének átfogó és egyedi értékelés keretében való figyelembevételével kell elvégezni.
- 93 Az ilyen elemzés keretében kétségtelen, hogy a nemzetközi védelem iránti eredeti kérelemben szereplő valótlan nyilatkozat figyelembe veendő releváns körülménynek minősül. Ez azonban önmagában nem akadályozhatja meg a kérelmező általános szavahihetőségének megállapítását. Szintén releváns ugyanis az, hogy e valótlan nyilatkozatot a menedékkérő az első adandó alkalommal megmagyarázta és visszavonta, valamint relevánsak az e valótlan nyilatkozat helyett előadott állítások, és a menedékkérő ezt követő magatartása.
- 94 Végezetül, ha az alapügy valamennyi releváns tényezőjének értékelése azt eredményezné, hogy a menedékkérő általános szavahihetősége nem állapítható meg, a menedékkérő bizonyítékokkal alá nem támasztott nyilatkozatai szükségessé tehetik tehát a megerősítést, amely esetben – amint arra többek között a jelen ítélet 47. és 48. pontja emlékeztet – az érintett tagállamnak együtt kell működnie e kérelmezővel a menedékjog iránti kérelem alátámasztására alkalmas valamennyi tényező összegyűjtése érdekében.
- 95 A fenti megfontolásokra tekintettel a hetedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/83 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének e) pontját úgy kell értelmezni, hogy a nemzetközi védelem iránti eredeti kérelemben szereplő valótlan nyilatkozat, amelyet a menedékkérő az első adandó alkalommal megmagyarázott és visszavont, önmagában nem akadályozhatja meg a menedékkérő szavahihetőségének az e rendelkezés értelmében vett, általánosságban való megállapítását.

A költségekről

- 96 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről [helyesen: feltételeire] és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2004. április 29-i 2004/83/EK tanácsi irányelv 4. cikkének (1) bekezdését**

a következőképpen kell értelmezni:

- az e rendelkezésben előírt együttműködési kötelezettség arra kötelezi az eljáró hatóságot, hogy egyrészt szerezzen be pontos és naprakész információkat a menedékjogot és nemzetközi védelmet kérelmező személy származási országában fennálló általános helyzetre vonatkozó valamennyi releváns tényt érintően, és másrészt szerezzen be az említett személy mentális egészségére vonatkozó igazságügyi orvosszakértői véleményt, amennyiben olyan mentális egészségügyi problémákra utaló jelek állnak fenn, amelyek az e származási országban bekövetkezett traumatikus eseményből következhetnek, és amennyiben az ilyen szakértői vélemény igénybe vétele szükségesnek vagy relevánsnak bizonyul az említett kérelmező nemzetközi védelem iránti valódi igényeinek az értékeléséhez, feltéve hogy az ilyen szakértői vélemény igénybe vételének módszerei megfelelnek többek között az Európai Unió Alapjogi Chartájában biztosított alapvető jogoknak;
- az e rendelkezésben előírt együttműködési kötelezettség megsértésének a nemzeti jog által előírt másodfokú bírósági felülvizsgálat keretében történő megállapításának önmagában nem kell feltétlenül a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító határozattal szemben benyújtott jogorvoslati kérelmet elutasító határozat megsemmisítéséhez vezetnie, mivel a nemzetközi védelmet kérelmezőtől megkövetelhető annak bizonyítása, hogy a keresetet elutasító határozat ilyen jogsértés hiányában eltérő lehetett volna.

- 2) **Az uniós jogot, és különösen a menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól szóló, 2005. december 1-jei 2005/85/EK tanácsi irányelv 23. cikkének (2) bekezdését és 39. cikkének (4) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:**

- az egyrészt a menedékjog iránti kérelem benyújtása, és másrészt az eljáró hatóság és az illetékes elsőfokú bíróság határozatainak elfogadása között eltelt időszakok tartamát nem igazolhatják az ezen időszakok során bekövetkezett nemzeti jogszabályi módosítások, és
- az említett határidők valamelyikének észszerűtlen jellege önmagában, és arra utaló valószínűsítő körülmény hiányában, hogy a közigazgatási vagy a bírósági eljárás

túlzott időtartama hatással volt a jogvita kimenetelére, nem igazolhatja az illetékes elsőfokú bíróság határozatának megsemmisítését.

3) A 2004/83 irányelv 4. cikke (5) bekezdésének e) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

a nemzetközi védelem iránti eredeti kérelemben szereplő valótlan nyilatkozat, amelyet a menedékkérő az első adandó alkalommal megmagyarázott és visszavont, önmagában nem akadályozhatja meg a menedékkérő szavahihetőségének az e rendelkezés értelmében vett, általánosságban való megállapítását.

Aláírások